

Prenumerata.

W LWOWIE:
rocznie 14 zł. 40 ct.
kwartalnie 3 zł. 60 ct.
miesięcznie 1 zł. 20 ct.
półmiesięcznie 60 ct.
za odnośzenie do domu
miesięcznie 20 ct.

NA PROWINCJI:
rocznie 19 zł. 20 ct. pół-
rocznie 9 zł. 60 ct. kwar-
talnie 4 zł. 80 ct. mie-
sięcznie 1 zł. 60 ct. za
pół miesiąca 80 ct.

ZA GRANICĄ:
Dopłaca się miesięcznie
1 zł. do cen miejscow-
ych.

Prenumeratę przyj-
muje się tylko od 1.
i 15. każdego miesiąca.
Numer kosztuje 6 ct.

KURJER LWOWSKI

wychodzi codziennie także w Niedzielę i Święta o godzinie 8. rano.

Biuro Redakcji przy ulicy Kopernika 1. 9. (urząd telegraficzny)

Administracja i Ekspedycja przy ulicy Akademickiej 1. 3.

Ogłoszenia.

Od objętości wiersza
petytowego pięciolamo-
wego 6 ct.

Reklamy w rubryce
„Nadesłane” 20 ct. od
wiersza.

Jedno ogłoszenie
drobne do 6 wierszy
20 ct.

Dolaczenia do Kur-
jera (Prospecta, cyrkul-
larze etc.) przyjmują się
za cenę 1 zł. od 100 egz.
dla zamieszanych a
50 ct. od 100 egz. dla
miejscowych prenume-
ratorów.

Rękopisów Redak-
cja nie zwraca.
Listy reklamacyjne
niepieczętowane nie-
podlegają opłacie.

Dziś: Franciszka.

Wtorek: Adolfa.

Środa: Marka i Marcelęgo.

Czwartek: Gerwaza i Proteza.

Piątek: Sylwejusza.

Sobota: Alojzego.

Niedziela: Paulina.

Kalendarz myśliwski: Wolno polować na kozły,
na ptactwo błotne i wodne.

Wschód słońca o 4 g. 5 min
Zachód słońca o 7 g. 56 min.
Barometr: 770 m. pogodę mniej więcej
stałą.

Kolonje wakacyjne.

Zarząd główny galic. Towarzystwa pedagogicznego, wzięwszy w swe ręce sprawę urządzania kolonij wakacyjnych, przesłał do dyrekcji szkół lwowskich formularze do podań o przyjęcie uczniów do tych kolonij podczas feryj tegorocznych. Wysyłka młodzieży nastąpi w dwóch partjach trzytygodniowych t. j. od 15 lipca do 4 sierpnia i od 5 do 30 sierpnia. Miejsca, w których kolonje tegoroczne będą urządzone, nie są jeszcze stanowczo oznaczone. Przyjęcie do kolonij będzie płatne lub bezpłatne. Zarząd przypuszcza bowiem, że i zamożniejsi rodzice zechcą doświadczonemu dozorowi kolonij powierzyć synów za opłatą 30 zł. Warunki przyjęcia są:

1. Ukończony 9ty a nie przekroczony 14ty rok życia.

2. Przynajmniej dostateczne postępy, a w każdym razie nienaganne obyczaje.

3. Stan zdrowia ucznia taki, żeby przypuszczać można, że kilkutygodniowy pobyt na świeżym powietrzu przyczyni się może do pokrzepienia sił, nadwątłych głównie z powodu niedokrewności lub złego odżywienia.

4. Kaleki i cierpiący na chroniczne, nieuleczalne choroby wykluczeni są od konkursu.

5. Przyzwolenie rodziców (opiekunów), stwierdzone własnoręcznym sumiennym wypełnieniem wszystkich rubryk formularza na podanie.

6. Poświadczenie ubóstwa ze strony tych, którzy bezpłatnie chcą być przyjęci.

Dyrekcje zakładów szkolnych zaopiniują podania. Pośrednictwo takiego zakładu naukowego, do którego uczeń uczęszcza, może bardzo dobrze oddziaływać na utrzymanie karności, może więc mieć wartość znamienitego środka pedagogicznego, a dla komitetu zajmującego się sprawą kolonij wakacyjnych ma tę wartość, że komitet będzie mógł przy asenterowaniu wakacjonistów polegać na pewnych danych i mieć rękojmię, że nie przyjmie niegodnych.

Doświadczenie w roku zeszłym poczynione przekonało, że byłoby bardzo pożądanem, ażeby gospodarz klasy, który może najdokładniej znać uczniów swoich, ich usposobienie, ich moralne przywary i błędy, pod względem ocenienia obyczajowej kandydata do kolonij wakacyjnej zdanie swoje mógł objawić, a Szanowna Dyrekcja opierając się na tem zdaniu mogła by stanowczo o kandydacie wydać orzeczenie.

Byłoby do życzenia, aby gospodarze klas zalecili do przyjęcia bezpłatnego tylko takich uczniów, których stosunki domowe skazują na mieszkania duszne i wilgotne w okolicach miasta, nienastępujących sposobności oddychania świeżem powietrzem podczas wakacyj.

W końcu nadmieniamy, że komitet ma zamiar wysłać w tym roku około 100 uczniów szkół lwowskich na kolonie; liczba ta może jednak jeszcze uleść zmianie.

Dla powszechnej wiadomości ofiarne obywatelstwa, które nie omieszka, komitetowi kolonij wakacyjnych, ułatwić zadanie składkami na pokrycie kosztów, podajemy, że Warszawa, Poznań i Kraków poczyniły już także przygotowania do wysyłki młodzieży miejskiej na ferie.

Piękny przykład daje nam owa, jak niektórzy twierdzą, zgniła cywilizacja zachodnia. Ze składek, po 5 i 10 naszych centów wynoszących,

powstały tam cuda dobroczynności. Na wyspach morza Północnego powznoszono wspaniałe budynki dla małych kolonistów, gdzie ich corocznie przebywa do 300, a nad Baltykiem 700 do 800, toż samo w licznych innych miejscowościach. Z Berlina w ostatnich latach corocznie wysyła się 420, z Hamburga 460, z Frankfurtu nad Menem 380, z Drezna 360, z Lipska 280, z Wrocławia 240. Dziwny wyjątek stanowi Wiedeń, gdzie uczucia ludzkości dla dżiatwy śpią niemal.

Niemcy, Francja, Włochy, Danja nie zaniedbują tej ważnej sprawy, ale wznoszą wszędzie odpowiednie zakłady i organizują się z olbrzymim postępem. W Anglii, po wszystkich jej wybrzeżach morskich tuzinami całemi powstają budynki, przeznaczone na kolonje letnie dla dzieci, a wzorowym zakładem jest tam kolonja w Margate, tak zwany: *royal seabathing infirmery hospital for the scrophulous poor of all England* (królewski szpital morskich kąpieli dla skrofulicznych biedaków Wszech Anglii). Dalej idą zakłady w New-Brighton, Weymouth, Southport, Castbourne, St. Leonards, Konley itd.

Piękny zakład holenderski tego rodzaju istnieje w Scheveningen, duński w Refnaes. Nie zaniedbała się też na tem polu weale i północna Ameryka. Włoskie zakłady letnich kolonij dla dzieci są: w Rimini, Fano, Palermo, Cogliari, Porto d'Anzio, San Stephano, Livorno, Sestri, Pesaro itd.

Wybór w okręgu Pilzno-Dębica.

Od wyborców posła na Sejm z okręgu Pilzno-Dębica, odbiera *N. Reforma* z Dębicy następujące oświadczenie:

„Po złożeniu mandatu poselskiego w r. z. przez p. Kochanowskiego, odbędą się w Pilźnie dnia 16 b. m. nowe wybory. Większa część wyborców powiatu dębickiego miała na celu ofiarowanie mandatu p. Dębowskiemu, naczelnikowi sądu w Dębicy, lecz p. Dembowski kandydatury, z powodu, że już po naznaczeniu kandydata przez komitet centralny pomyslaną została, nie przyjął, a przelewając głosy jemu ofiarowane na rzecz kandydata komitetu p. Fibicha, sądzi, że czyni zadość obowiązkom obywatelskim. Wyborcy dębicy oświadczają zgodnie z życzeniem p. Dembowskiego, że głosować będą za p. Fibichem, zastrzegając, że nie solidaryzują się z agitacją wyborczą dzisiejszych kandydatów, o ile ta przybiera nieprzyjemną a względnie szkodliwą formę, wprowadzając w grę wyborczą pieniądze.”

KRONIKA.

Zmarli: Józef Zagórzański, emerytowany profesor gimnazjalny, zmarł w Krakowie dnia 12go b. m., przeżywszy lat 49. — Stanisława Piekosińska, siostra dra praw, członka Akademji umiejętności i dyrektora Banku galicyjskiego, zmarła onegdaj w Krakowie. — Delaplace, biskup katolicki w Pekingu, zmarł tamże w wieku lat 64.

P. Włodzimierz Budzynowski, rodem z Sambora, otrzymał w uniwersytecie Jagiellońskim stopień doktora praw.

Na walnem Zgromadzeniu Izby adwokackiej, które odbyło się w sobotę, postanowiło grono adwokatów wnieść interpelację do Wydziału w sprawie dr. Hryszkiewicza. Tymczasowo istniejące we Lwowie pod prezydenturą dr. Dąbcańskiego stowarzyszenie prywatne adwokatów, uprzedziło tę uchwałę, pismem do dr. Hryszkiewicza, w którym wzywa go do ustąpienia z wydziału. Równocześnie dr. Hryszkiewicz dowiedziawszy się o zamierzonej interpelacji, wystosował w sobotę list do wydziału Izby adwokackiej, w którym oświadcza, że do czasu usuwania się z wydziału i prosi o rychłe przeprowadzenie śledztwa. Od tego należało zacząć.

„Przegląd Lekarski” donosi, że według zapewnienia profesorów Rosnera, Mikulicza i Pareńskiego, protomedyk Biesiadecki ma się znacznie lepiej i że w ogóle stan jego nie budzi obawy.

Szarańcza w większej ilości i w zbitej masie przeciągnęła w sobotę po południu po nad Lwowem. Nadleciała ze strony południowej, a ciągnąc w kierunku północnym, pozostawiła liczne ślady na polach janowskich i Zniesienia.

Egzamina wstępne. W skutek rozporządzenia ministerstwa oświaty określenia w sprawie egzaminów wstępnych do szkół średnich zostają od przyszłego roku szkolnego zmienione w ten sposób, że ustny egzamin ma być zaniechany, jeżeli świadectwo ze szkoły ludowej i rezultat pisemnego egzaminu są zgodne; jeżeli oba są korzystne ma być uczeń przyjęty, jeżeli oba niekorzystne, uczeń nie będzie przyjęty.

Na przewiezienie zwłok Adama Mickiewicza na Wawel w roku 1884, złożono w redakcji *Nowej Reformy* do dnia 14go b. m.: 735 zlr. i 68 ct., 10 rubli i dwa cwancygiery.

W sprawie bazylijańsko-jezuickiej donoszą dzienniki ruskie, że kongregacja de propaganda fide zażądała od nuncjusza w Wiedniu przedłożenia sobie artykułów dziennikarskich, traktujących o żywocie superjora ks. Sarnickiego.

Wypadki. Podczas wyścigów sobotnich, spłoszony koń ulański potratował trzech chłopców. — Na ul. akademickiej w sobotę popołudniu nieznaną kobietą w średnim wieku zemdląła obok magazynu Machayskiego i potłukła się o kamienie. Odwieziono ją do szpitala.

Ankieta w sprawie ubogich miasta Krakowa zebrała się onegdaj na naradę pod przewodnictwem prezydenta dra Weigla w sali magistratualnej. Uchwalono dwa wnioski dra Cyfrowicza, aby Rada miasta uchwaliła petycję do Wydziału krajowego z żądaniem przedstawienia sejmowi projektu ustawy o ubogich, a do Namiestnictwa o zaprowadzenie domu przymusowej pracy. Osobnemu podkomitetowi przekazano do bliźszego opracowania referat p. Trembowelskiego, o domu pracy; w skład podkomitetu weszli p. Karol Langie, dr. Władysław Markiewicz i hr. Ludwik Dębicki. Wiceprezydent Schmidt przedstawił zgromadzonym projekt rady ubogich miasta Krakowa, w której skład mają wejść reprezentanci wszystkich stowarzyszeń i zakładów dobroczynnych celem zjednoczenia i uharmonizowania ich działalności. Między innymi omawiano także kwestję domu przytułku dla zasłużonych.

Sekretarz generalny Akademji umiejętności odebrał onegdaj wieczór list od Matejki z doniesieniem, że „portret Kochanowskiego ofiaruje Akademji, na ręce sekretarza, jako następcy i przyjaciela Szujskiego, a na pamiątkę obchodu trzechsetnej rocznicy wielkiego poety”.

MARGRABINA.

POWIEŚĆ PRZEZ ALBERTA DELPIT.

(Ciąg dalszy.)

Najweselszą i najspokojniejszą, była w rzeczy samej Diana. Lubiła taniec, bawiła się też z całą swobodą, jakby była na balu, danym z okazji ślubu zupełnie jej obcej osoby. Opuści ten dom przeklęty nareszcie, a przyszłość może przecie będzie dla niej jaśniejszą i szczęśliwszą. Dwa czy trzy razy zdawało jej się, iż wzrok matki płomienisty, spoczywa na niej z wyrazem dzikiej nienawiści. Wyrzucała sobie to przypuszczenie; mogła jej nie lubić pani de Morère, ale od obojętności, daleko jeszcze bardzo do nienawiści. Jaśniała takim blaskiem piękności, że aż to uderzyło hrabinę de Kersaint. W jednej figurze kotyjonowej dwie przyjaciółki znalazły się obok siebie, Marja szepnęła jej do ucha:

— Doprawdy! promieniejesz radością tego wieczora!

— Być może — odrzuciła z uśmiechem. — Tak mi lekko na sercu!... bo też kończą się wszystkie moje troski i zgrzyoty.

Niestety! miały one dopiero zacząć się dla niej na dobre.

Piąta dobiegła, w ogrodzie dzień zaczynało; mgła lekka, niby srebrna zasłona, pokrywała drzewa i krzewy w parku. Lampy i pająki dogasały. Kobiety młode i piękne, są zwykle nad ranem najbardziej urocze. Bładość ich robi się więcej matową, w ułożeniu jest jakaś luba nonszalancja, miękkość, jakby poddanie się, oczy na pół przyknięte patrzą tak słodko! tak zachęcająco! Powietrze balowe jak *haczys* upaja, ramiona obnażone drżą w blasku djamentów i pereł, trzeba tylko jeszcze delikatnej kolacyjki, ożywionej i podsypanej rozmową kilku ludzi dowcipnych, aby zakończyć najrozkoszniej noc balową.

Między margrabią a Maksymem Danglars (którego jej sam ojczym przedstawił) siedziała Diana podczas kolacji. Młoda dziewczynka nie była kokietką, nie czuła się jednak onieśmieloną sąsiedztwem człowieka tak sławnego. Podała mu dłoń szczerze, otwarcie wyznając jak go poznać pragnęła, po tem co o nim od pana de Morère słyszała. Przypomniała mu nawet z uśmiechem, że się już przed kilku dniami spotkali. Zaznajomili się nader szybko i prawie przez cały czas trwania kolacji, nie przestali z sobą wyłącznie rozmawiać. Jeżeli margrabia potrafił ukryć zły humor, dąsała się tem jawniej pani de Rochez. To bladła, to czerwieniła, usta w niemej wściekłości przygryzając, jakby w rzeczy samej Diana jej skarb jakiś odkradała. Nie spodziewając się niczego, Maksymilian rozmawiał dalej ze swobodą i wylaniem, jakby z Dianą znali się od dawna. Gdyby był spojrział w lewo o kilka krzeseł dalej, byłby się przeraził wzrokiem zimnym, przeszywającym, którym pani de Rochez Dianę obejmowała.

Zapaleńcy, chcieli wprawdzie tańczyć jeszcze i po kolacji, wszyscy jednak tłumnie uciekali, widząc brzask dzienny na niebie. Zostali wkrótce li codzienni. Katarzyna porwała pod ramię margrabiego, ruchem nerwowym ciągnąc niemal ze sobą do długiej galerji, na końcu której była ciepłarnia. Skoro znaleźli się sami, blada, z oczami

gniewem pałającymi, w twarz mu rzuciła gwałtownie:

— Skłamałeś bezczelnie!... ty ją kochasz?

— Ależ Kasiu!...

— Cicho! nie uda ci się dalej mnie oszukiwać!! Ha! ha! ha! trzeba przyznać, żeś odegrał mistrzowsko niecną komedję! Możesz sam sobie dać *bravo*, że ci się tak paradnie udało!

A gdy próbował jej przerwać, przerażony tą sceną nad słuchując, czy kto nie nadchodzi, czy Diana nie może trafem nieszczęsnym podpatrzeć obrzydłej tajemnicy:

— Milcz! jeszcze raz ci powtarzam! — syknęła przez zęby ściśnięte kurczowo. — Czyż oczy moje mogą się mylić? Czyż nie popełniam tej podłości i nie kocham cię dotąd?! I to takiemu nędznikowi oddałam lat piętnaście z mego życia!... Łotrowi nikczemnemu, który mnie zdradził, okłamał!... który wart tylko żeby mu plunąć w oczy!...

Była istotnie piękną w tej chwili w całej grozie namiętności rozhukanych. Margrabia o krok się cohnął. Wzruszyła ramionami z najwyższą pogardą:

— Lękasz się mnie tchórze podły! Cóż więc myślisz? Że zerwę to małżeństwo przeklęte? Wiesz dobrze, że to jest niepodobnem teraz, kiedy cały Paryż widział i słyszał! Nie bój się więc niczego! Wszystko jednak między nami skończone!... Wszystko... rozumiesz?! Przyjaźń razem z ufnością! Adieu!

Nie dotknąwszy się jego ręki, wróciła do salonu, margrabia zaś tymczasem, znając wszystkie wyjścia w pałacu, zemknął bocznymi schodami. Katarzyna nie doszła do końca galerji, gdy usłyszała głos męża, wydającego rozkazy służącemu. Salon wyglądał smętnie i ponuro, jak zwykle po balu. Brzask dzienny, jakby się wstydził walki z dogasającymi lampami i świecami, wciskał się nieśmiało przez żaluzję. Gdzieś wisiła firanka, uwolniona z objęć brzozy i kutasów. Posadzka była zasiana resztkami kwiatów zwiedłych i zdeptanych, tudzież łachmankami różnokolorowymi, które stanowiły na początku balu tak świetne toalety, za które tyle pieniędzy wyrzucono, a teraz podarte i zniszczone pójdą niebawem na śmieć. Tak to często się dzieje i z niejednym sercem, z niejedną błogą nadzieją, którą ludzimy się przed balem... a po balu gorycz tylko po niej czujemy, gorycz zawodu bolesnego...

— Według rozkazu Jaśnie pana — odezwał się lokaj — powóz zaprzężony z rzeczami upakowanymi będzie czekał w bramie o wpół do ósmej

— Kufer większy odesłałeś naprzód przez Baptystę na kolej?

— Tak jest. Jaśnie Pan zastanie go na peronie.

Katarzyna weszła właśnie do salonu, gdy lokaj zniknął za portjerą. Spytała tonem zdziwienia:

— Pan odjeżdżasz?

— Tak pani!

— Daleko?

— Do Marsylii.

Jeszcze nierozumiejąc dodała:

— Może mógłbyś Pan odłożyć tę podróż?... Nie mięszam się nigdy do spraw pańskich, tym razem jednak śmiem zrobić mu uwagę, czy nie będzie za forsowną podróż tak daleka, odbyta w tak krótkim czasie?...

Wpatrywał się w nią z wyrazem gniewu i najwyższej pogardy. Wzruszył wreszcie ramionami i rzekł ironicznie:

— Nadto łaski ze strony pani, iż raczysz tak się mojem zdrowiem interesować. Mogę jednak uspokoić jej troskę, będę miał dość czasu aby wypocząć. Zabawię w Marsylii cztery tygodnie...

— Cały miesiąc?

— Może dłużej nawet... ale pewno nie krócej.

— Zapomniałeś więc pan, że ślub Diany za tydzień?

— Nie zwykłem o niczem zapominać.

— W takim więc razie...

— Jeszcze pani nie rozumiesz? To przecież jasne jak słońce! Odjeżdżam właśnie dla tego, aby nie być na ślubie.

Mówił tonem lodowatym, jak człowiek wypowiadający wolę niezłomną, która nie podpada najlżejszej dyskusji. Czują instynktowo iż musi przyjść do niemiłej między nimi eksplikacji, ogładnęła się też w koło trwożliwie. Odgadł jej myśl tajemną.

— Chcesz się pani zapewnić, czy nikt nas nie podsłuchuje? — przemówił tonem poprzednim ironji pogardliwej. I pod tym względem możesz być spokojną, służba cała odeszła, odbędziemy więc bez świadków scenę małżeńską. Bo się na nią zanosi, nieprawdaż? Tak odjeżdżam! Nie wypada mi być na ślubie córki pani, z twoim... z panem de Tandray. Dość się poświęciłem, ukazując się dziś na balu. Podpisanie kontraktu, to czysto urzędowa ceremonia. Co ludzie o mnie powiedzą, o to nie dbałem i nie dbam. Ale mimo, iż jestem sceptykiem, mam cześć z mlekiem matki wyssaną dla ceremonij religijnych. Nie chcę patrzeć, jak ksiądz będzie od ołtarza błogosławił ten związek z góry przeklęty, jak będzie krzyż podnosił nad temi dwiema głowami.

Chociaż blada śmiertelnie, głowy nie spuściła. Oderwała kwiat od stanika i w niemej wściekłości gryzła w zębach ściętych kurczowo, łodygę. Patrzyła w oczy mężowi prawie wyzywająco. Zaczął znowu, tym razem co raz głośniejszym uśmiechem, nie liczącym bynajmniej z jego zwykłą zimną apatją.

— Skorośmy się trafem nadzwyczajnym zeszli sam na sam, pozwól mi pani wypowiedzieć kilka słów prawdy. Gdy cię spotkałem na mojej drodze, szczęście w całej pełni uśmiechało mi się. Byłem młodym, szczerym, wierzącym. Życie obiecywało mi nie tylko szczęścia wiele, lecz nawet i trochę sławy. Cóż to za nędzny rozbiitek, człowiek! Ujrzałem cię, i... byłem zgubiony. Żyłas wtedy w głębi Burgundji z dziewczyną dwuletnią. Podbiłaś mnie na pierwszy rzut oka. Odtąd o jednym tylko marzyłem: ciębie dostać za żonę! I zaślubiłem...

jak głupiec skończony! Mogłem pójść na zwiady, zapoznać się z twoją przeszłością, ale kiedyż szalenie działa rozsądnie? Oh! nie przerywaj mi pani! Pierwszy to raz mówię otwarcie z tobą, od dnia nieszczęsnego, kiedy ci nazwisko moje rzucił na pastwę. Zacząłem, pójdę więc aż do końca.

Pot kroplisty a zimny zrosił czoło tego człowieka, pierś niby łkaniem głuchem się podnosiła: staczał walkę gwałtowną między silną wolą, aby pozostać spokojnym, a gniewem wściekłym, który go powoli opanowywał.

— Przez lat pięć kochałem cię więc do szaleństwa. Zaslepiony, nie domyślałem się kłamstw twoich, nie widziałem niecznych wykrętów, nie miałem wyobrażenia o twoim życiu bezcelowem. Nigdy prawie w domu cię nie było; tłumaczyłem to zamiłowaniem w niewinnych rozrywkach. Oddałaś córkę jakimś ludziom mi nieznanym, aby ci w niczem nie przeszkadzała... słabość moja nikczemna i na to wymówkę znalazła. Zrobiłem więcej. Żądałaś aby dziecię twoje nosiło legalne moje nazwisko... Przystałem i nato. Dość było dla mnie nieszczęśliwego jednego twojego spojrzenia, jednego twojego uśmiechu. Bo wtedy jeszcze grałaś ze mną komedję! Udawałaś, że mnie kochasz nad życie!.. Wierzyłem w to święcie, aż do dnia, w którym... zastałem cię szalem pijaną w objęciu kochanka.

Niby jęk, niby ciche westchnienie, wymknęło się z ciepłarni, nikt z dwojga tego nie słyszał. Mąż był nadto gniewny, żona nadto przerażona.

— Miła niespodzianka znalazła mnie bezbronnym. Wróciwszy wcześniej, niż zamierzałem, zakradłem się furtką do ogrodu, niesiony na skrzydłach miłości, ha! ha! ha! miłości dla mojej wiernej małżonki! Na razie wypoliczkowałem złodzieja czci mojej i za okno na wpół rozebranego wyrzuciłem. W chwilę później, gramolił się szczęśliwie po drabince na mur, ogród opasujący. Nazajutrz z domu nie wychodziłem, czekając na wyzwanie z jego strony, które atoli nie nastąpiło. Tem lepiej, Oszczędził sobie, lub mnie, zbrodni mężobójstwa. Wyniósł się w krótkce z Francji i jak słyszałem, wyszedł w Ameryce na porządnego Farmera. Na tobie ręka moja nie spoczęła... bałem się zwałać dotykając ciebie... Któż tu był zresztą najwinniejszym? Ja! ja! szalony! który zaślubiwszy rozpustnicę, pozwoliłem nosić moje nazwisko jej córce!.. Byliśmy do śmierci skuci łańcuchem nierozzerwalnym. Tem gorzej dla mnie! Miałem jednak prawo robić drugich odpowiedzialnymi za moje własne szaleństwo? Mogłem zarządzić separacji sądowej, wypędzić cię z pod mojego dachu; nie mogłem atoli odebrać ci mojego nazwiska. A dotąd to nazwisko, które nosili z dumą moi przodkowie, było czyste, bez zmayı! Zostawiając wszystko na dawnej stopie, ratowałem ile tyle pozory. Świat mógł posądzać, nawet oskarżać, unikało się jednak jawnego skandalu. Mogli wprawdzie mnie wyśmiać... Tyle jednak przez ciebie łez wylałem, iż na wszystko zrobiłem się obojętnym.

Nie panował więcej nad sobą. Wściekłość latami w sercu tłumiona, tamy wszelkie zrywała.

— Dziwisz się nieprawdą? Przystałem być owym manekinem, który snuje się po świecie, jakby nic nie widział i nic nie słyszał! Dla tego że twarz okryłem maską lodowatej obojętności, myślałaś, że nic nie czuję! Dla tego że usta milczały, myślałaś, iż tobą nie pogardzam! Tak jest nie pogardzam... czuję tylko dla ciebie najwyższe obrzydzenie!... Uważam cię za istotę tak nikczemną, tak spodloną, iż nawet nie mam siły cię znienawidzić!

Słuchała w osłupieniu, złamana, spiorunowana tem nagłym lwa przebudzeniem. Porwał ją raptem gwałtownie za ręce.

— Miałaś mnie więc doprawdy za męża grzecznego i potulnego? Słuchaj! Mogłem zgładzić kilku z twoich kochanków... wiesz jak strzelałem... ale czyż takie jak ty zwierzę warte, aby dla niego krew ludzką przelewać?!

Odrącił ją z taką siłą, iż upadła na sofkę ubezwładniona.

— Studjowałem cię, jak okaz ciekawy, szukając promyka jaśniejszego, cienia dobroci, cnoty lub odrobinę uczciwości. Nie znalazłem nic! nic! nic! Zdolnaś do wszelkich występków, ale nie posiadasz ani jednego przymiotu dodatniego. Masz wszystkie instynkta zwierzęce, ani jednego porywu wznioślejszego, szlachetnego. Zgangrenowanaś do szpiku i kości! Żebyś miała choć odwagę czynów twoich... Ale gdzie tam! Popełniasz wszystko podle, nikczemnie, kłamiąc Bogu i ludziom, jak gad pocichu pełzający i trujący w około jadem wszelką roślinność. Wiem o tem doskonale a jednak... zostałem! Gdy się głupstwo palnęło i połączyło z potworem, trzeba znosić nieuchronne konsekwencje. Żyjemy w społeczeństwie tak niedorzecznie urządzonym, iż z małżeństwa raz zawartego niema wyjścia. Trzeba o mur głowę roztrzaskać, lub ją schylić... schyliłem moją! Zresztą zostawała mi jedna nadzieja: chciałem aby mnie córka twoja pokochała, chciałem ją przynajmniej zasłonić przed twoim wpływem trującym... I tu mnie zawód spotkał. Lęka się mnie i stroni, czego jej za złe wziąć nie mogę, gdyż mnie wcale poznać nie mogła. Tak nawykłem żyć zamknięty w sobie, iż nie chce mi się ślepym zdejmować z oczu zasłony. Przynajmniej nie potrzebowałem tobie jej wydierać. Mur chiński was rozdziela. Szczęściem dla niej! Tak różne dwie istoty, zetknąć się z sobą nie mogły. Ona stoi tak wysoko, jak ty nisko upadłaś, o tyle jest dumną i szlachetną, o ile ty podłą i nikczemną. Nie raz pytam sam siebie w osłupieniu, jakim cudem to ciało może być twojem ciałem! jak na śmieciisku serca twojego, mógł wyrość kwiat tak wonny, tak piękny?!

Tyrazem, nie głuche westchnienie ale łkanie rozdzierające się odezwało i łoskot głuchy ciała upadającego. Jednym rzutem Katarzyna była na nogach u drzwi ciepłarni. Wielki Boże! któż to wszystko wysłuchał! Pan de Morère wpadł do środka: Diana leżała zemdlona, blada jak chusta, pomiędzy kosztami róż, które zrzuciła upadając. Uderzyła o coś widocznie, gdyż cienka jak nitka krwi struga, sączyła się po jej czoło jasnym, dziewiczem. Pan de Morère nie krzyknął, nie zawahał się ani chwili, wziął delikatnie na ręce zemdloną i złożył na sofie w galerji, gdzie przed chwilą upadła była Katarzyna, przez niego gwałtownie odepchnięta. W ciepłarni biła fontanna, umaczał chustkę w basenie marmurowym i obmył czoło skrwawione. Było to zaledwie lekkie drażnienie. Wkrótce otwierała oczy Diana, przesuwając ręką po czoło, jakby chciała spędzić z niego myśl straszliwą. Wpatrywała się w pana de Morère długo, przenikliwie, z wyrazem w oczach zamglonych, który serce rozdzierał. Nie mógł znieść tego wzroku rozpaczliwego:

— Wszystko słyszała! — szepnął odwrócony.

Nadbiegła i Katarzyna, chcąc się córką zajmować; odsunęła ją ręką delikatnie, lecz stanowczo, a próbując powstać na nogi:

— Lepiej się czuję — wyjęknęła głosem złamanym. — To przejdzie. Racz pan tylko łaskawie przywołać moją pokojową...

Włożono ją do łóżka, bielszą niż batysty na pościeli. O tak! nieszczęsna wszystko słyszała, a słowa okrutne pana de Morère, dotąd dźwięczą jej w uszach. Czyż może wątpić o prawdziwości tych słów? Wszak milczenie pełne trwogi Katarzyny było dowodem najbardziej obciążającym! Taką więc jest jej matka! Teraz rozumie, dla czego nikt się o jej rękę nie pokusił! Któżby chciał poślubić córkę istoty zhańbionej! Dla tego gdzie tylko się pokażą, coś nieuchwytnego krąży koło nich w powietrzu... to brak szacunku... to pogarda źle ukrywana!... A owo Marji pomieszenie, gdy śmiała pamięć ojca posądzać?... wszystko teraz jasno jej się przedstawia, ah! jak straszliwie jasno!...

Śliczna jej główka niby kwiat podcięty, zwieszała się na dół z poduszek, a łzy krwawe, wielkie płynęły po twarzy cicho, spokojnie. Płakała nad swoją czystością, nad wiarą utraconą. Dotąd oskarżała matkę o dumę, o brak serca i miłości dla dziecka jedyne, przypisując tę niechęć pamięci dotąd żywej, krzywd wyrządzonych jej przez pierwszego męża. Aż tu nagle zdzierają jej z oczu zasłonę! Więc ów pietyzm matki przesadzony kłamstwem, jak i reszta?! Biedna męczennica! życie ciężkiem się dla niej okazywało, skoro niespełna w latach dziewiętnastu, opadały listki zwiędłe z kwiatów jej marzeń, jej wiary, jej uczuć najwznioślejszych. Pokojowa odchodząc zapominała nawet zgasić kandelabry płonące na kominku. Blask dzienny wpadał teraz niby całą strugą do pokoju! Świece migotały smętnie i blade obok zwycięskiego światła słonecznego; zdawało się Dianie, iż już nad nią, jak nad umarłą, gromnice pozapalano. Wybuchnęła płaczem nerwowym, że to tylko obraz śmierci a nie rzeczywistość. Czemże dla niej będzie życie? Czy nie lepszym byłby sen wieczny?

Drzwi lekko uchylono; Diana wzrok wyteżyła. Był to jej ojczym. Zbliżył się do łóżka na palcach i spytał łagodnie:

— Jak ci jest moje dziecię?

— O wiele lepiej, dziękuję panu.

Przypatrywała mu się, jakby go dziś po raz pierwszy widziała. On więc pragnął ją kochać

— Jeszcze pan nie odjechałeś? — szepnęła.

Zmieształ się tem zapytaniem naiwnem... dowodziło ono, iż Diana wie o wszystkim.

— Nie dziecię — odparł czule — odjadę dopiero dziś wieczór... gdy będę zupełnie o ciebie spokojnym.

Milczała, jakaś niepewna, wahająca, jakby z prośbą na ustach, której nie śmie wypowiedzieć. Zrozumiał jej myśl tajemną, gdyż dodał po chwili:

— Czy mój odjazd przykrość ci sprawia?

Splonęła rumieńcem.

— Nie pozwoliłabym sobie nigdy stawać panu na przeszkodzie w jego postanowieniach, byłabym jednak szczęśliwą... oh! jak szczęśliwą, gdybyś mógł zostać i być na moim ślubie...

Wzrok jego zdawał się ją na wskróś przenikać: nie trudno było zresztą czytać prawdę w oczach Diany. Oczy te były odbicie mej duszy; czyste i szczerze. Odgadł więc co mu chciała powiedzieć: „zostań, błagam usilnie! zostań! abym miała obok siebie w tej chwili uroczystej choć jakąś istotę która by mnie kochała! Słyszałam cię mówiącego o mnie przed chwilą, i wiem, że odtąd serca nasze będą się rozumiały... Zostań, abym miała choć pozór rodziny, ja która jej wcale nie posiadam, abym miała jakiś cień ojca, ja, która nie mam matki.“

Nachylił się nad nią i w czoło czule ją ucałował. On również zdawał się zakłopotany,

jemu usta paliło pytanie, które nie wiedział w jakie słowa ubrać.

— Zostanę więc, skoro sobie tego życzysz moje dziecię.

— Oh! dzięki! dzięki stokrotnie!

— Pozwól mi jednak o coś cię zapytać, a szczególnie, odpowiedz mi z całym zaufaniem i otwartością: Czy nikt nie wpłynął na twoje postanowienie poślubienia pana de Tandray?

Zczerwieniła się, gdyż miała skłamać pierwszy raz w życiu. Na cóż jednak drażnić i otwierać na nowo ranę tego człowieka tak dobrego, a tak srodze znieważonego. Mogłaż mu powiedzieć? „Idę za niego, bo któż inny chciałby wziąć córkę twojej żony?”

— Nikt — rzekła krótko.

— Kochasz go zatem?

— Tak... — szepnęła głosem słabym.

Westchnął i powtórnie ją w czoło po ojcowsku ucałował:

— Bądź więc szczęśliwą dziecię... jeżeli kto, to ty na to zasłużyłaś... — słodko przemówił.

Wyszedł z głową na piersi spuszczoną. Oh! gdyby mu była serce otworzyła! gdyby nie była się bała wypowiadać przed nim szczerze! Był czas jeszcze, można było zerwać małżeństwo, za cenę wielkiego skandalu, to prawda, cóż jednak znaczy skandal, w obec szczęścia? Pan de Morère ustąpił. Kochała! To jedno słowo usta mu zamknęło. Wróci samotny pod ten dach przeklęty, a to dziecię uniesie z sobą jedyny promień szczęścia, który mógł być znaleźć na ziemi.

Tydzień minął, nie przynosząc żadnych nowych wypadków. Spozstrzegła wprawdzie ze zdziwieniem Katarzyna, że mąż jej zostaje w domu, nie śmiała jednak spytać dla czego? Od owej sceny straszliwej po balu, żyła pod obuchem trwogi z której sobie nawet zdać sprawy nie umiała. Młdo jej się niemal robiło, ile razy zetknęła się z panem de Morère. Męczyła ją zresztą i zazdrość szalona, od kiedy odkryła miłość namiętą margrabiego dla Diany. Nienawidziła go z całej duszy. Przeżyła ośm dni piekielnych; los zsyła od czasu do czasu takie godziny ekspiacji, za lata całe, bezkarnie spędzane w grzechu i wszelkich nieprawościach.

Jedna tylko zmiana nastąpiła w programie naprzód ułożonym. Mieli spędzić młodzi małżonkowie miesiące miodowe we Włoszech i Szwajcarii, pan de Morère natomiast zaproponował Dianie (co ona przyjęła z największą wdzięcznością) aby zabawiła z mężem aż do jesieni w jego zamku w Vairs, nad morzem, między *Eu* i miejscem kąpielowem w *Treport*. Margrabia temu się bynajmniej nie sprzeciwiał. Wystarczyło mu Diany zadowolenie, aby i jemu się to podobało. Nadszedł wreszcie dzień 23ci i 26 kwietnia. Mało było osób w Merostwie: tylko najcodzienniejsi, jak pani Rochez i Marja oparta na ramieniu męża, pana de Kersaint. Henryka, wbrew wszelkim zwyczajom, przywdziała strój czarny, ponury.

— Podzielam twoją żalobę! — wpuściła ci chutko do ucha Katarzynie.

Słowa to okrutne, dzikie, które jej serce na wskrós przeszływały. Gdy najwięcej próżność cierpi, rana zaognia się jeszcze litością okazywaną. Ileż zamykał w sobie ten frazes, wypowiedziany przez najlepszą przyjaciółkę Katarzyny! Znaczył tyle, co, „Pożegnaj na wieki piękność, młodość i rozkosze miłości!”

Kościół św. Magdaleny przeciwnie, zaledwie mógł pomieścić zaproszonych. A jakie świetne porobiono toalety mimo rannej godziny! Wszyscy byli w nastroju poważnym, jak każe przyzwoitość

światowa, choć nikt prawie nie patrzył na ołtarz, a za to pozerano oczami Dianę, bladą i prześliczną w wianku dziewiczym, w mgle tajemniczej ślubnej zasłony.

Naraz powstał ruch między tłumem zgromadzonych. Posuwano i ustawiano krzesła, jakby w teatrze podczas ciekawego widowiska. Każdy sadowił się, jak mógł najwygodniej. Szmer rozszedł się po kościele, iż kaznodzieja najbardziej będący w modzie, będzie miał mowę przedślubną. Wystąpił ojciec Brémont, oparł się o ołtarz plecami, wznosiłszy oczy w niebo, jakby tam szukał natchnienia. Następnie zaczął cedzić słówka piękne, okrągłe, pełne zwrotów mglistych, nieuchwytnych, o „prądach magnetycznych, łączących dwie dusze nawzajem“ o „przeznaczeniu innym tych dusz, niż używanie ziemskich rozkoszy“, o tem „jak powinny wzlatać w sfery wyższe, dążyć na skrzydłach wiary do nieba, tej jedynej, wiecznej ojczyzny nieskończonej i niezmiennej szczęśliwości.“

Chmury dymu wonnego z kadzielnic otoczyły parę klęczącą na stopniach ołtarza, organy wygrywały melodie czarujące, a głos monotony księdza wypowiadał powoli słowa przysięgi, i w krótkiej łacińskiej modlitwie wzywał dla połączonych Sakramentem małżonków, łaski i błogosławieństwa Boga.

V.

Zamek w Vairs, nabyty przez pana de Morère w roku 1871, zbudowano niegdyś na stoku pagórka na zakręcie drogi pocztowej, pomiędzy *Eu* i *Treport*. Dojeżdża się do zamku po moście, rzuconym na mocne, kamienne arkady, nad rzeczułką płytką, lecz szeroko rozlaną, która bądź bieży wartko po kamyczkach, bądź też płynie spokojniej, gdzie prądu niema, po dnie miętko wyścielonem mchami i trawką zieloną. Karpie olbrzymie przyplwają do brzegu, i połyskując grzbietami złocisto-srebrnymi, wygrzewają się w słońcu z rozkoszą. Pamiętają one może z tradycji miłostki Lauzn'a z *la grande Mademoiselle* (siostrą Ludwika XIV.) którzy przed laty w nurty rzeczułki z tego mostu patrzyli. Na lewo strzela w niebo smukła wieżyczka, szara od pleśni wieków, lecz ożywiona obecnie festonami wijącego się wzdłuż murów bluszczu. Do niej tuli się główny korpus w kwadrat zbudowanego zamku. Całość złożona z trzech stylów rozmaitych. Tu czasy Franciszka I., tam Ludwika XIII., w środku rodzaj nowoczesny. Różnorodność ta, (błąd nie do przebaczenia ze względów sztuki) jest jednym więcej wdziękiem w oczach profana. Widok ogólny jest pełen świeżości i wesołości. Mury okryte dzikim winogrodem, różami, powojami, bluszczami, przedstawiają się czarownie w tej szacie zielonej. Podług gry światła mieni się i lśni koloryt, przeskakując nagle od zieloności szmaragdowej, do barwy ciemno-brunatnej, czarnej, szafirowej, złocistej i fioletowej.

Na pierwszy rzut oka, zachwycił się pan de Morère temi pięknościami. Ze smakiem wytwornym, który posiadał, przemienił cały zamek w prawdziwe pięściadełko. Wnętrze odpowiadało zupełnie stronie zewnętrznej. Cytowano w okolicy salon główny jako cudo elegancji. Ściany były obwieszane cennymi gobelinami, przedstawiającymi sceny z *Illjady*, *franki* i portjery były z cennego, wyciskanego aksamitu, z podszewką białą atlasową. Cztery olbrzymie świeczniki, rżnięte misternie z kłosa dęba czarnego, oprócz świec w górze, mieściły w sobie i rośliny zielone z łądygami miękkimi, na pół niby włosy dziewczęcia mło-

dego opadającymi. W każdym oknie, głęboko w mur wciśniętym, stały pełne kosze kwiatów najrzadszych i najwonnejszych, których dostarczała cieplarnia zamkowa, doskonale utrzymana. Gęste i miękkie perskie kobierce przyciszały kroki. Sopraporty Ricard'a na suficie, oryginał Tintoret'a z mnóstwem błędów, lecz w kolorycie i kompozycji pełnej gracji, niezrównany. Z okien widać było dziedziniec szeroki z prześlicznym trawnikiem i zajazdem, piaskiem srebrzystym wysypnym. Z drugiej strony był ogród w guście francuzkim, pełen kwiecia i szpalerów zielonych. Ogród cały był szkarpowany, i dochodził aż do owej rzeczułki, po za którą, jak oko zasięgało, ciągnęły się bujne pastwiska z trzodami tłustych ras normandzkich. Schody marmurowe miały przepyszny balustradę z wieku XVIII. Obok salonu był mniejszy salonik japoński. Na obiciu miał prawdziwe ptaki wypchanie, z *Yeddo* sprowadzone, i tysiąc innych fraszek czysto japońskich. Biblioteka w guście prostym i poważnym, miała dobór dzieł najkosztowniejszych. Do pokojów sypialnych prowadziły długie korytarze, na pierwszym i drugim piętrze. Na wzgórzach zamek amfiteatralnie okalających, lasy świerkowe i sosnowe, rzucały cień głęboki, tajemniczy. Z blaszków słonecznych i ze sztucznie ciętych szpalerów, przechodziło się o kroków kilkadziesiąt dalej, niemal w puszcę leśną, dziką i szumiącą. Ta zmiana w dekoracji była czarowną i uderzającą.

Młodzi małżonkowie przybyli do tego rajy ziemskiego w przepyszny dzień wiosenny. Kwiecień okazał się w tym roku niezwykle łaskawym. Słońce zachodzące złotem i purpurą okrywało cały krajobraz i gorącymi promieniami przedierało się przez drzew konary. Z rana cała natura odświeżyła się ciepłym a gęstym deszczykiem, to też powietrze było przepełnione wonią świeżej trawki i lasów żywicznych. W dali nad łąkami unosiła się mgła lekka, a przez nią, niby przez welon gazowy, widziało się pagórki i pagóreczki, pełne trzód pasących się i pobrzękujących wesołodzwońkami.

Diana lubiła szalenie ten zamek w Vairs. Uszczęśliwiła ją propozycja pana de Morère, i była nieskończenie wdzięczną Fabianowi, iż jej nie odrzucił. W południe wsiedli do wagonu pierwszej klasy. Przez całą drogę, margrabia był takim jak zawsze miłym, ujmującym i dowcipnym. Próbować podboju Diany, która ze swojej strony poddawała się urokowi niezwykłemu, uczuwszy się wolną nareszcie. W miarę jak pociąg unosił ją siłą pary coraz dalej od Paryża, zmniejszała się jej niepokój nerwowy. Dumiała nad nowem życiem, które rozpoczyna, i spodziewała się szczęścia w pełni, dotąd nieznanego.

Margrabia jednak bardzo powoli otrząsał się z przymusu, który sobie aż do tej chwili zadawał. Daremnie powtarzał w duchu, iż ta żona z ciałem i z duszą niemal do niego należąca, że te usta różane wolno mu całować bezkarnie.. czuł się dziwnie w obec niej onieśmielonym. Zmuszony przed Katarzyną tłumić o ile możliwości i pokrywać obojętnością miłość gwałtowną, którą natchnęła go Diana, wahał się jeszcze z zrzuceniem maski czułości spokojnej, niemal ojcowskiej.

(Dalszy ciąg nastąpi)

X. Zamknięcie Rachunków Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie

w dziale ubezpieczeń na życie za rok XIV. t. j. za czas od 1. Stycznia, do 31. Grudnia 1883.

Rachunek zysków i strat.

PRZYCHÓD

1. Przeniesienie rezerw z zaliczek z r. 1882	1,263 607.70	1. Premie kontr-asekuracyjne	47,087.86
2. " " " szkód	20,215.49	2. Wypłacone szkody, renty, zwrot zaliczek i wykup polic	157,935.67
3. " " " na dywidendę	23,088.68	3. Rezerwy i przeniesienie zaliczek	1540,986.44
4. " " " na remunerację bilansową	800.—	4. Koszta administracji, honorarja lekarskie i podatki	95,111.08
5. Zaliczki i wpisowe	512,720.18	5. Wypłacona dywidenda i fundusz na dywidendę	23,088.68
6. Procenta, kupony, agio i t. d.	104,614.01	6. Fundusz różnicy kursów	678.03
		7. Fundusz emerytalny urzędników	50,608.30
	1,925,046.06		
		<i>Saldo Zysk</i>	1925,046.06

ROZCHÓD

Stan majątku ubezpieczeń na życie pr. 31. Grudnia 1883.

Stan czynny:

1. Zapas gotówki z d. 31. Grudnia 1883	39,037.85	1. Rezerwy i przeniesienia zaliczek	1,540,986.44
2. Rozporządzone należności w instytucjach kredytowych	190,264.95	" na nieregulowane szkody i fundusz dywidendy	36,152.64
3. Papiery wartościowe według kursu z d. 31. Grudnia 1883	921,653.87	3. Komitet spółek b. Gal. Tow. Wydział ogniowy i Wierzytiele	102,896.83
4. Wartość realności	29,845.17	4. Fundusze rezerwowe, specjalne i rezerwy zysków	259,250.54
5. Weksle w portfeilu	1,079.92	" na różnice kursu i dubiosa	17,178.50
6. Pożyczki na police i hipoteki	821,479.40	" spółek na przeżycie	67,404.99
7. Agenci, Reprezentacje, Towarzystwa i różni dłużnicy	70,117.08		
8. Wartość urzędzenia	1,000.—	<i>Saldo Zysk</i>	50,608.30
	2,074,478.24		

Stan bierny:

1. 20% od zysku zł. 50,608.30 w myśl statutu na fundusz rezerwowy	10,121.66
2. 15% " zaliczek zł. 125,116.87 w dziale pośmiertnym	18,767.53
8% " " 46,773.01 " dożywotnym	3,741.84
3. Na rezerwę zysków i rezerwę specjalną	16,977.27
4. " fundusz emerytalny	1,000.—
	50,608.30

PODZIAŁ ZYSKU:

1. 20% od zysku zł. 50,608.30 w myśl statutu na fundusz rezerwowy	10,121.66
2. 15% " zaliczek zł. 125,116.87 w dziale pośmiertnym	18,767.53
8% " " 46,773.01 " dożywotnym	3,741.84
3. Na rezerwę zysków i rezerwę specjalną	16,977.27
4. " fundusz emerytalny	1,000.—
	50,608.30

Dyrekcja Tow. Wzaj. Ubezp. w Krakowie.

H. hr. Wodzicki. M. Łępkowski. H. Kieszkowski.

Naczelnik rachunkowości działu ubezpieczeń na życie:

Cz. Kieszkowski.

W dowód zgodności z księgami, Członkowie Rady Nadzorczej, jako Komisja kontrolująca:

Kraków dnia 1. Stycznia 1884.

Z. Słonecki. Z. Marchwicki. Dr. M. Straszewski.

